

ՔԱՂՑԿԵՂԱԽՈՐԻ ՄԸ ԽՈՂԵՐԸ

Մօտաւորապէս տարի մը առաջ էր, երբ բժիշկն մօայլ լրջութեամբ մը յայտարարեց, թէ աջ թոփն շնչափողին մէջ ֆաղցկեղային չարորակ ուռեցք մը կայ, որ արդէն սկսած է տարածուիլ, եւ թէ մինչեւ հինգ տարի վերապրելու հաւանականութիւնս 10 տոկոս է: Հրահանգեց, որ անմիջապէս ֆիմիական դարմանումի սկսիմ, չմոռնալով աւելցնել, թէ հաւանականութիւնը որով կազմն կրնար դրապէս պատասխանել այս դարմանումին 30 տոկոս էր միայն: Ի հարկէ, կրած հոգեկան ցնցումս ահաւոր էր: Այսուհանդերձ, շնորհիւ այս դարմանումներուն, որոնք դեռ կը շարունակուին, առ այժմ ուռեցքը փոքրացած է, ֆաղցկեղի տարածման նշաններ չկան ու շնչառութիւնս բարւոյնացած է որոշ չափով:

ՖԻԶԻՔԱԿԱՆ ՄԱՐԶԸ

Երբ մարդ նման ճգնամաժամային կացութեան մը դէմ յանդիման կը գտնուի, անխուսափելիօրէն հարցեր կը ծագին իր մտքին մէջ: Մին այն է, թէ ի՞նչ ուժեր կ'իշխեն իմ մէջ, թէ ո՞ր ազդակներն են, որ կ'աշխատին ինծի ի նպաստ եւ ինծի ի վնաս: Այլ խօսքով, ո՞վ է կամ ի՞նչն է իմ օրգանիզմը ղեկավարողը:

Դարմանատան մէջ սպասումի երկար պահերուն, երբ միտքս կը չարչարէի նման հարցերով, կը զգայի, թէ մարմինս, աւելի նիշտը՝ մարմինիս այն մասը, որ իմ գիտակից հսկողութեանը տակ չէ, ուժգին պատասխան մը կու տար ինծի, ըսելով. «Այս գործին մէջ մենք միասին պիտի պայքարինք»: Սա իմ կողմէ առնուած գիտակից որոշում մը չէր, այլ պատգամ մը լոկ, գոր տուեալ կացութեանս քերումով, առաջին անգամն ըլլալով կը լսէի, թէ

մարմինս ի՞նչ կ'ըսէր ինծի: Ըսել կ'ուզէր, թէ հիւանդութեան դէմ այս կռուին մէջ, առաջին շարքի զօրքերը մարմնոյս այս բջիջներն են, որոնք օրգանիզմիս կենսապահ այլ սխտեմներուն հետ զօրակցաբար, պահեր են զիս, եւ ո՛չ միայն զիս, այլ համայն մարդկային ցեղը սկիզբէն ի վեր, եւ որոնք, այժմ կը հաւատամ, թէ կապուած են հոգեւոր իրականութեան հետ այնպիսի կապերով, զորս գիտակից միտքը անկարող է հասկնալու: Ուստի, ուրիշ ամէն ինչ - մեր կամայ որոշումները, մեր ապրելակերպն ու կենսատեղը եւ բժշկական դարմանումները - պէտք է այնպէս համակարգենք, որ բոլորը միասին օժանդակեն մեր մարմնոյն ներքին պաշտպանութեանը, որ պէս զի հիւանդութեան դէմ մղուած պայքարը առաւելագոյնս ազդեցիկ ըլլայ: Պէտք չէ, որ մեր հոգին տառապեցնենք հաւանական վախճանի մասին, այլ հաստատօրէն որոշենք, թէ ի՞նչ պէտք է ընենք կռուող զօրքերուն օգնելու համար: Վստահաբար այս էր իմաստը երբ Յիսուս ըսաւ. «Մի՛ մտահոգուիք վաղուան համար: Այսօրուան նեղութիւնը իրեն բաւական է» (Մատթ. 234):

Հիւանդութեան դէմ մղուած այս պայքարին մէջ, մարմնոյս քնական պաշտպանութեան կողքին, ունինք նաեւ յարակից օժանդակներ, ինչպէս բժշկական գիտութեան նուանումները, պետական բժշկական խնամքի դրոյթը, առաւել եւս մեր ընտանիքներուն եւ բարեկամներուն սէրն ու գուրգուրանքը, որով կը շրջապատուինք հրաշալիօրէն: Մեզի կը մնայ ձեւ մը որդեգրել, որով կը կարենանք բոլոր այս աղբիւրները լաւագոյնս ու հաւասարակշռուած չափով օգտագործել:

Թերեւս անօգուտ չէ նշել, թէ

բժշկական կանխացոյց նշաններու (prognostique), ախտորոշման (diagnostic) եւ վիճակագրութեանց հանդէպ պէտք է քննական մերձեցում ունենալ: Շատերս քաջակերպ ախտահանաչումը կ'ընդունին որպէս մահաւճիւն, ինչ որ բոլորովին սխալ է: Բժիշկը դատաւոր չէ: Իսկ վիճակագրութիւնները, որոնք զուտ մաթեմատիկական հաշուարկումներ են, իմաստ կը ստանան միայն երբ կը կիրարկուին մեծաթիւ քաղմութիւններու վրայ եւ ո՛չ թէ նշանակութիւն ունին տուեալ անհատի մը ֆակտագրին համար: Ամենանոր վիճակագրական տուեալ մը առ նուազն հինգ տարուան հնութիւն ունի: Երբ բժիշկս յայտնեց, թէ վերապրելու հաւանականութիւնս 10% է, սա արդէն հիմնուած էր 1989ի տուեալներուն վրայ: Մինչդեռ այդ թուականէն ասդին դարմանումի նոր եղանակներ ու դեղեր յայտնաբերուած են, որոնցմէ այսօր կ'օգտուիմ ես: Պէտք չէ արտօնել, որ վիճակագրութիւնները բարոյալին մեզ: Բժիշկները պէտք էր լաւ գիտնային այս պարագան:

ՀՈԳԵՆՈՐ ՄԱՐԶԸ

Այժմ կ'ուզեմ յիշել Աստուածաշնչային մի քանի հատուածներ, որոնք հոգեկան մեծ ուժ պարգեւեցին ինծի անցնող տարուան ընթացքին: Պօղոս Առաքեալ, խօսելով իր նեղութեանը մասին, կ'ըսէ. «Երեւ անգամ աղաչեցի Տիրոջ, որ հեռացնէ ինձմէ, ու ըսաւ ինծի. իմ շնորհքս քաւական է քեզի, վասն զի իմ գործիւնս տկարութեան մէջ կը կատարուի» (Բ. Կորնթ. ԺԲ. 8): Դժուար է ընդունիլ, թէ որպէս մարդ էակ, խոցելի եմ: Կ'ուզեմ ուժի տէր ըլլալ. մեր եսը ուժով կը սնանի: Ուստի, Պօղոսի ըսածը այն է, թէ մեր ուժի տենչը արգելք կը հանդիսանայ Աստուծոյ գործին, ու ան կը

ստիպուի երբեմն յիշեցնել մեզի մեր տկարութիւնն ու խոցելիութիւնը, եւ սորվեցնել մեզի ապաւինիլ Իր ուժին:

Երբեմն հարց կու տամք. «Ինչո՞ւ ինծի՝ պատահէր»: Արդ, «Երբ Յիսուս կ'անցնէր, տեսաւ մարդ մը որ ի ծնէ կոյր էր: Աշակերտները հարցուցին. Վարդապետ, մեղքը որո՞ւնն է, ի՞նչ, թէ հօրն ու մօրը: Յիսուս պատասխանեց. Մեղքը ո՛չ իրն է, ոչ ալ հօրն ու մօրը: Կոյր ծնած է, որ Աստուծոյ գործիւնը յայտնի ըլլայ իրմով» (Յովհ. Թ. 2,3): Այս խօսքերը մեզ կ'առաջնորդեն լուրջ խորհրդածութեան: Այսօր գիտեմք, թէ հիւանդութիւնները կու գան զանազան պատճառներէ, բնութեան մէջ գործող ուժերու փոխադարձ առնակատումէն: Անոնք չեն դրկուիւր Աստուծոյ կողմէ որպէս պատիժ, այլ յառաջ կու գան բնութեան հիմնական ու անխախտ օրէնքներէն մին եղող «պատճառ-արդիւն» յարաբերակցութենէն: Ուստի, անօգուտ է նստիլ ու ողբալ ու դառնանալ, թէ «Աստուած ինչո՞ւ այս փորձանքը դրկեց ինծի»: Կը թուի թէ այստեղ Յիսուսի ըսել ուզածը այն է, որ թեւեւ Աստուած չէ, որ հիւանդութիւնը կը դրկէ, սակայն երբ հիւանդութիւնը գայ, Ան կարող է զայն բարիի գործակից ընել ու անոր ընդմէջէն յայտնել Իր սէրն ու ողորմութիւնը, գործածելով զայն իբրեւ միջոց իր կամքին կատարմանը համար: Սա ահագոյնիկ մտածում մըն է, որ միաժամանակ կը պարունակէ հոգեւոր ուժգին իմաստ:

Կայ նաեւ ապագայի անստուգութիւնը: Պայքարը կրնայ յանկարծ հակառակորդին ի նպաստ դառնալ: Այս անստուգութիւնը Դամոկլեան սուրի նման կը կախուի ոմանց գլխուն վերեւ: Սակայն ես այս անստուգութիւնը կը դնեմ աւելի մեծ անստուգութեան մը մէջ, քանի որ մեր այս ամբողջ տիեզերքը դիպումաժական է ու վախճանային, եւ երբ ժամանակը

հասնի, Աստուած պիտի թաւալէ գայն իր աւելի՛ մեծ արքայութեանը մէջ, ուստի, Առաքեալին խօսքը՝ «Տիրոջ օրը գիշերուան գողի պէս չսպասուած ժամուն պիտի գայ» (Ա. Թես. Ե. 2): Անշուշտ, այս չի նշանակեր, թէ անգործ ու ձեռնընթաց պէտք է սպասեմք այդ օրուան, այլ կը յիշեցնէ մեզի, որ մեր բոլոր տառապանքները դնենք այն յաւիտեանական համապարփակութեան մէջ, ուր օր մը վստահաբար պիտի գիտնանք, թէ մեր այս կեանքի փորձառութիւնները ի՞նչ բանի համար նախապատրաստած են մեզ: Այս պատճառաւ է, որ կ'աղօթենք. «Եկեցէ արքայութիւն քո»:

Այժմ, որո՞նք են մեր հոգեւոր ուժի աղբիւրները: Առաջինը՝ անձնական աղօթքն է: Պօղոսի սա խօսքերը առեղծուածային կը թուէին ինձ. «Ինք Հոգին բարեխօս կ'ըլլայ մեզի համար անբարբառ հառաչանքներով: Եւ սրտերը Քննողը գիտէ Հոգիին ի՞նչ խորհիլը» (Հռովմ. Ը. 26): Իմաստը միայն հիմա կը հասկնամ: Ինչպէս վերեւ ըսի, կը թուի, թէ մարմինը ուղղակի կապի մէջ է հոգեկանին հետ: Իմ տառապանքի օրերուս խորապէս կը զգայի, թէ աղօթքը կը թուէր դուրս յորդիլ իմ մարմինէս, առանց որ գիտակից ջանք մը թափէի: Այս պոռթկումին մէջ կը շանայի բառեր կցել անոր, բայց խորքին մէջ անբարբառ աղօթք մըն էր: Երեւի, Պօղոսի նկարագրած փորձառութիւնն էր սա: Կարծեմ մարմինս էր, որ կը մղէր զիս, ըսելով. «Եկ, ծնրադրէ՛, օգնութեան պէտք ունիմ»: Եւ կը գտնէի, որ աղօթքս միշտ կ'աւարտէր հետեւեալ խօսքերով. «Իմ հոգիս քու ձեռքերուդ կը յանձնեմ, Դուն, որ զիս փրկեցիր, ո՛վ Աստուած նշմարութեան» (Սաղմ. ԼԱ. 5):

Անձնական աղօթքի կողքին կայ նաեւ հաւաքական աղօթքը: Կարելի չէ նկարագրել այն հոգեկան միութարութիւնը զոր կը զգաս, երբ մէկու մը աղօթքին մէջ քու անունդ կը լսես, կամ երբ գիտես, թէ հաւատացեալները ի մի հաւաքուած, քու անունդ կը ներկայացնեն Աստուծոյ:

Աւետարանը յստակօրէն կ'ըսէ. «Զեր յանցանքները իրարու խոստովանեցէ՛ք ու աղօթք ըրէ՛ք իրարու համար, որպէսզի բժշկուիք» (Յակ. Ե. 16): Թերեւս երբեք չփաստուի, թէ աղօթքի եւ բժշկութեան միջեւ գիտականօրէն կապ մը կայ, սակայն կը թուի, թէ բազմաթիւ զարմանալի գուգադիպութիւններ կան:

Եւ վերջապէս բոլորիս համար կայ մեկնումի օր մը: Սակայն Աստուած մեր առջեւ կը դնէ երկընտրանք մը, որ հրեղէն տառերով կը պատկերանայ աշխարհու առջեւ. «Այսօր ձեր առջեւ դրի կեանքը ու մահը, օրհնութիւնը եւ անեծքը: Ուրեմն կեանքը ընտրէ, որ ապրիս» (Բ. Օրին. Լ. 19): Անիծել կամ օրհնել, պայքարիլ կամ անձնատուր ըլլալ, յուսալ կամ վհատիլ, ահա՛, ասոնք են մեր ընտրութիւնները: Զենք կրնար ընտրել մեր այս աշխարհէն բաժնուելու պահը, սակայն կրնանք ընտրել՝ այդ պահը վախճան մը պիտի ըլլայ, թէ՞ սկզբնաւորութիւն մը: Ուրեմն, ընտրենք կեանքը:

Rev. Gavin Elbourne

(Յապաւումներով թարգմանուած)